

Analiza merytoryczna

Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej

Autor opracowania: **Lena Skatba**

Marzec 2026

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Metodologia badawcza i dobór próby – komentarz	3
III. Wnioski i rekomendacje	5
III.1 Wnioski badawcze pogrupowane tematycznie	5
Planowanie i organizacja doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych oraz osoby zaangażowane w jego realizację.	5
Formy działań doradczych podejmowanych na rzecz uczniów:	7
Współpraca szkoły z instytucjami i podmiotami wspierającymi doradztwo zawodowe:	7
Efekty realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego:	9
Potrzeby uczniów w obszarze doradztwa zawodowego oraz deklarowane plany edukacyjno-zawodowe:	9
Potrzeby kadry w zakresie poprawy systemu doradztwa zawodowego w szkołach:	10
Ewaluacja działań doradczych realizowanych w środowisku szkolnym.	10
III.2. Rekomendacje dotyczące rozwiązań merytorycznych i wdrożeniowych – zestawienie tabelaryczne z wnioskami	11

I. Wprowadzenie

Analizowany raport pt. „Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej” stanowi podsumowanie badań zrealizowanych w 2023 roku przez Centrum Wsparcia Rzemiosł, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Koninie, przy wsparciu pracowników naukowych z Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Technologii Eksploatacji w Radomiu oraz Akademii Nauk Stosowanych w Koninie.

Raport przedstawia stan realizacji doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych na terenie Wielkopolski Wschodniej. Zasięg geograficzny badania obejmuje powiaty: koniński, słupecki, kolski i turecki oraz miasto Konin.

Podstawowym celem badania było pozyskanie wiedzy na temat rzeczywistych działań podejmowanych w szkołach podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej w zakresie doradztwa zawodowego, w szczególności w odniesieniu do współpracy z otoczeniem, sposobów monitorowania realizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów pracy doradczej w szkołach. Celem uzupełniającym było poznanie dalszych planów edukacyjno-zawodowych uczniów klas ósmych szkół podstawowych z tego obszaru.

Kluczowym punktem odniesienia, do którego odwołuje się raport jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019, poz. 325). Dokument wprowadził doradztwo zawodowe do polskiego systemu edukacji z dniem 1 września 2019 r., określając wymagania kwalifikacyjne dla doradców zawodowych, zakres treści programowych oraz zasady realizacji doradztwa na wszystkich etapach kształcenia – od przedszkola do szkoły policealnej. **Należy podkreślić, że w czasie opracowania niniejszej analizy merytorycznej znane jest nowe rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2026, poz. 73). Większość planowanych w nim zmian wejdzie w życie z dniem 1 września 2026 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1, który wcześniej wszedł w życie 24 stycznia 2026 r. (zapis dotyczy m.in. zasad organizowania wizyt zawodoznawczych u pracodawców). Z uwagi na fakt, że analizowany raport został opracowany w 2023 roku, odniesienia kontekstowe zawarte w rozdziale III.1 „Wnioski badawcze pogrupowane tematycznie” odnoszą się do stanu faktycznego z tego okresu, natomiast rekomendacje (rozdział III.2) uwzględniają przepisy i regulacje prawne aktualne na marzec 2026 r.**

II. Metodologia badawcza i dobór próby – komentarz

Podstawę raportu stanowią wyniki badań kwestionariuszowych przeprowadzonych wśród przedstawicieli szkół podstawowych oraz – odrębnie – uczniów klas VIII tych szkół (techniką CAWI oraz PAPI)¹. Zostały one uzupełnione o wywiady indywidualne z wybranymi reprezentantami kadry dydaktycznej, a także o analizę

---

¹ Zebrane dane ilościowe poddane zostały analizie współzależności. Zdecydowana większość istotnych statystycznie współzależności wykazywała słabą lub bardzo słabą zależność. Istotną zależność uwzględniono w rozdziale III.1 (wnioski) niniejszego opracowania.

danych wtórnych uwzględniającą akty prawne, publicznie dostępne dane statystyczne i monitoringowe oraz wybrane opracowania naukowe i raporty badawczo-ewaluacyjne z kraju i z zagranicy.

Badaniami kwestionariuszowymi objęto:

- Przedstawiciele kadry zarządzającej szkołami podstawowymi lub wskazanych przez dyrekcję nauczycieli – doradców zawodowych czy też innych przedstawicieli grona pedagogicznego, (n=59 placówek szkolnych);²
- uczniów uczących się w klasie ósmej szkoły podstawowej (n=1067).³

Niewiele ponad jedna czwarta badanych szkół zlokalizowana była w powiecie kolskim i był to jednocześnie najwyższy odsetek. Następny był powiat koniński 22%, powiat turecki i miasto Konin (oba po ok 19%) oraz słupecki z odsetkiem najniższym na poziomie 15%. W przypadku miejscowości zlokalizowania szkoły odpowiedzi rozłożyły się niemal po połowie - wieś 49% vs. miasto 51%.

Należy zauważyć, że pewnym ograniczeniem badania jest niemożność jednoznacznego ustalenia, czy udzielone odpowiedzi na niektóre pytania w ankiecie miały charakter wyłączny, czy też stanowiły jedną z kilku opcji wyboru (w przypadku części pytań kwestionariuszowych w raporcie nie wskazano na to, czy respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi). Ponadto, niektóre zaprezentowane w raporcie wyniki z niejasnych powodów wydają się nie być ze sobą kompatybilne⁴.

Uzupełniająco do badań kwestionariuszowych, przeprowadzono 6 indywidualnych wywiadów pogłębionych (w raporcie nazywanych spotkaniami konsultacyjnymi) z przedstawicielami kadry zarządzającej i nauczycieli – doradców zawodowych pełniących funkcję koordynatora doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych. Wynikiem tych spotkań jest zestaw rekomendacji związanych z realizacją doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych. Niestety, prowadzone badania jakościowe nie pozwoliły na pogłębienie danych otrzymanych z etapu ilościowego, stąd nie są znane powody, dla których respondenci zadeklarowali określoną obserwację lub opinię. W konsekwencji niektóre rekomendacje przedstawione w raporcie opierają się przede wszystkim na wskazaniach ankietowanych zamiast na zidentyfikowanych pogłębionych motywach i potencjalnych lukach w systemie doradztwa zawodowego.⁵

---

² Niestety nie zachowano podziału wyników na odpowiedzi uzyskane od dyrekcji, wychowawców, doradców zawodowych, nauczycieli przedmiotów ogólnych, psychologów i pedagogów bądź innych osób zatrudnionych w szkole (jak np. bibliotekarze).

³ Ankiety wypełniały wyłącznie osoby chętne, stąd dobór jednostek do próby miał charakter nielosowy.

⁴ Za przykład mogą posłużyć następujące fragmenty raportu:

„W realizację doradztwa zawodowego w badanych szkołach nie zawsze są także zaangażowani nauczyciele kształcenia ogólnego, uczący poszczególnych przedmiotów. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku nauczycieli uczących w prawie 30% klas I-VI oraz VII-VIII”. (s.38) vs „Z pozyskanych danych wynika, że na innych lekcjach przedmiotowych, obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego prowadzonych przez nauczycieli kształcenia ogólnego, doradztwo zawodowe jest przez nich realizowane w ok. 85% badanych szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej.” (s. 46).” → 30% nauczycieli ogólnych nie realizuje doradztwa zawodowego, podczas gdy 85% nauczycieli kształcenia ogólnego realizuje działania z zakresu doradztwa zawodowego. Wyniki sumują się do 115%, podczas gdy logika pytania wymaga odpowiedzi dychotomicznej (TAK/NIE), a więc sumować powinna się do 100%.

⁵ Przykład może stanowić rekomendacja zaleceń podnoszenia kwalifikacji kadry w zakresie doradztwa zawodowego - autorzy zaproponowali nauczycielom doskonalenie w obszarach, jakie zadeklarowali przedstawiciele szkoły, zamiast zweryfikować dlaczego

III. Wnioski i rekomendacje

W podrozdziale III.1 przedstawiono pogrupowane tematycznie wnioski pochodzące z badań prowadzonych przez autorów analizowanego raportu, uzupełnione o odwołania (przypisy w tekście) oraz komentarze wskazujące na kontekst legislacyjny ([niebieski kolor czcionki](#)). Część wniosków zaprezentowana została w dwóch perspektywach: kadry (K) i uczniów (U)⁶. Na kanwie zaprezentowanych wniosków sformułowano zestaw rekomendacji – zarówno merytorycznych (w tym odnoszących się do zagadnień prawnych), jak i wdrożeniowych – obejmujących aspekty organizacyjne i finansowe (podrozdział III.2 – tabela wniosków i rekomendacji). Proponowane rozwiązania zostały opracowane z myślą o możliwości ich wdrożenia na poziomie krajowym.

III.1 Wnioski badawcze pogrupowane tematycznie

Planowanie i organizacja doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych oraz osoby zaangażowane w jego realizację.

- (K) Wszystkie szkoły uczestniczące w badaniu opracowały program realizacji doradztwa zawodowego, uwzględniający funkcjonujący wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego. [Obowiązek opracowania programu realizacji doradztwa zawodowego w szkole wynika z § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego \(Dz.U. 2019, poz. 325\)](#).
- (K) Autorem programu najczęściej był wyznaczony pracownik – doradca zawodowy (47%), w dalszej kolejności: wyznaczony nauczyciel odpowiedzialny za realizację doradztwa zawodowego w szkole (29%) oraz powołany w tej sprawie zespół (24%), w którego skład wchodził: nauczyciel – doradca zawodowy, pedagog, szkolny, nauczyciele przedmiotów i nauczyciel wychowawca. [Podług § 3 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego \(Dz.U. 2019, poz. 325\) za opracowanie programu realizacji doradztwa zawodowego odpowiedzialny jest doradca zawodowy, a w sytuacji kiedy szkoła nie zatrudnia doradcy zawodowego - inny nauczyciel lub nauczyciele odpowiedzialni za realizację doradztwa zawodowego w szkole](#).
- (K) W zdecydowanej większości szkół (73%) program realizacji doradztwa zawodowego jest opracowywany na rok szkolny. W pozostałych szkołach podstawowych (27%) program realizacji doradztwa zawodowego jest opracowywany na cały cykl kształcenia. [Statut szkoły zawierać winien organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego \(WSDZ\) z wyjątkiem szkoły artystycznej \(art. 98 ust. 1 pkt 16 ustawy Prawo oświatowe\)](#). Szkoła przygotowuje WSDZ na cały cykl kształcenia. Na podstawie WSDZ jest opracowywany szczegółowy program realizacji doradztwa zawodowego na dany rok szkolny. [Roczny program realizacji](#)

---

na przykład tak nisko oceniona została potrzeba wsparcia w zakresie systemu kształcenia zawodowego w Polsce (nieco ponad 1/3 wskazań).

⁶ Częściowo wykorzystano tu zrealizowaną przez autorów raportu analizę porównawczą, częściowo zaś zestawiono odpowiedzi na zbliżone tematycznie pytania ankiety.

doradztwa zawodowego nie jest tożsamy z WSDZ. Tym samym rekomendacja autorów raportu dotycząca opracowywania programu realizacji doradztwa zawodowego na cały cykl kształcenia jest nieuzasadniona.

- (K) Przedstawiciele kadry niemal wszystkich badanych szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej (98%) wskazali, że program realizacji doradztwa zawodowego zawiera tematykę działań uwzględniającą treści programowe określone w rozporządzeniu. W blisko 90% szkół program obejmuje także metody i formy realizacji działań, a w prawie 80% wskazano oddziały objęte tymi działaniami. W około 70% programów określono osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań. Terminy realizacji działań oraz organizację spotkań z rodzicami uwzględniono w 66% programów, natomiast w około 64% wskazano również podmioty współpracujące ze szkołą przy realizacji doradztwa zawodowego

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (§ 3 ust. 4–5) wskazuje na elementy, jakie powinien zawierać roczny program realizacji doradztwa zawodowego. Program ten obejmuje tematykę działań, grupy odbiorców, metody i formy realizacji, terminy, osoby odpowiedzialne oraz podmioty współpracujące przy realizacji działań, w tym instytucje rynku pracy i poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

- (K) Około 20% przebadanych nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami w klasach I-VI oraz w prawie 30% w klasach VII-VIII szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej nie było bezpośrednio zaangażowanych w realizację doradztwa zawodowego.
- (K) Między 70-85%⁷ nauczycieli kształcenia ogólnego jest zaangażowana w realizację doradztwa zawodowego.
- (K) W prawie połowie badanych szkół podstawowych w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym włączani są nauczyciele bibliotekarze.
- (U) Prawie 95% uczniów odpowiedziało, że problematyka doradztwa zawodowego była poruszana na zajęciach, w których uczestniczyli. Wskazywano na postać doradcy zawodowego (95%) lub/oraz wychowawcy (70%). Dla połowy uczniów uczestniczących w badaniu ankietowym zagadnienia z doradztwa zawodowego poruszali także inni nauczyciele prowadzący zajęcia z kształcenia ogólnego.
- (K) W ponad 93% szkół nauczyciel-doradca jest zatrudniony na pełnym etacie, jednak najczęściej prowadzi także zajęcia z innego przedmiotu. W około 3% badanych szkół nauczyciel-doradca pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy i zajmuje się wyłącznie prowadzeniem zajęć z doradztwa zawodowego. Jedynie w jednej ze szkół biorących udział w badaniu nauczyciel-doradca był zatrudniony na pełnym etacie i zajmował się wyłącznie prowadzeniem zajęć z doradztwa zawodowego. W dwóch szkołach podstawowych dyrektor szkoły powierzył prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego nauczycielom nie posiadającym kwalifikacji zawodowych doradcy zawodowego.

Od roku szkolnego 2022/2023, po zakończeniu okresu przejściowego przewidzianego w § 9 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019, poz. 325), nauczyciele prowadzący obowiązkowe zajęcia z zakresu

---

⁷ Zob. przypis nr 4 do niniejszego opracowania merytorycznego.

doradztwa zawodowego powinni posiadać kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela-doradcy zawodowego. Kwalifikacje te określone są w Rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. 2023, poz. 2102), które precyzuje wymagane wykształcenie i przygotowanie pedagogiczne dla nauczycieli-doradców zawodowych, w tym ukończenie odpowiednich studiów kierunkowych lub podyplomowych z zakresu doradztwa zawodowego.

Formy działań doradczych podejmowanych na rzecz uczniów:

- (K vs. U) Większość kadry (ponad 86%) ze szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej uważa, że uczniowie ich szkół wykonują testy weryfikujące predyspozycje i zainteresowania, podczas gdy tylko ponad 57% uczniów potwierdza to.
- (K vs. U) Około 37% kadry uważa, że uczniowie ze szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej przygotowują plan kariery w formie pisemnej, podczas gdy tylko 33% uczniów zgadza się z tym.
- (K vs. U) Około 74% respondentów – przedstawicieli kadry uważa, że uczniowie z 8 klas szkół podstawowych przygotowują notatki z zajęć, podczas gdy tylko 23% uczniów potwierdza to.
- (K vs. U) Około 70% przedstawicieli kadry uważa, że uczniowie z ich szkół przygotowują plan kariery w formie ustnej, podczas gdy 43% uczniów zgadza się z tym.
- (U) Ponad 14% uczniów stwierdziło, że niczego nie przygotowywało na doradztwie zawodowym.
- (K) W zdecydowanej większości przypadków (75%) doradztwo zawodowe w szkołach prowadzone jest zarówno w formie grupowej, jak i indywidualnej. Jednakże 5 placówek (z 59) wskazało wyłącznie na indywidualną formę, co wskazuje że nie istnieje tam plan zajęć grupowych.
- (K) Co dziesiąta placówka z przebadanych kumuluje zajęcia z doradztwa tylko w VII lub tylko w VIII klasie.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół minimalny wymiar doradztwa zawodowego w szkole podstawowej wynosi po 10 godzin w klasie VII oraz 10 godzin w klasie VIII. W związku z tym realizacja całych 20 godzin wyłącznie w jednej klasie nie jest zgodna z ramowym planem nauczania.

- (K) 1/4 badanych placówek szkolnych deklaruje, że w ciągu ostatnich 5 lat uczniowie uczestniczyli w dodatkowych zajęciach z doradztwa edukacyjno-zawodowego realizowanych w ramach projektów edukacyjnych, w tym finansowanych ze środków unijnych.

Współpraca szkoły z instytucjami i podmiotami wspierającymi doradztwo zawodowe:

- (K) Udział rodziców oraz podmiotów zewnętrznych w działaniach uwzględnionych w programach realizacji doradztwa zawodowego nie został przewidziany w niemal 1/3 ankietowanych szkół. Około 30% szkół podstawowych ma problemy z realizacją wizyt zawodoznawczych mających na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub w innych placówkach.

Program doradztwa powinien zawierać podmioty, z którymi współpracuje szkoła przy realizacji działań, tj. m.in. pracodawców, organizacje pracodawców, samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze, stowarzyszenia lub samorządy zawodowe, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, instytucje rynku pracy. W ramach współpracy z podmiotami, szkoły mogą w szczególności organizować wizyty zawodoznawcze (§ 8. 1. Dz.U. 2019, poz. 325).

- (K) 25% ankietowanych placówek szkolnych (15 z 59) nie realizuje współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w ramach doradztwa zawodowego⁸.
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019, poz. 325) nie nakłada wprost obowiązku współpracy szkoły z poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub innym podmiotem zewnętrznym przy realizacji doradztwa zawodowego. Natomiast odrębne przepisy dotyczące organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach (Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r., Dz.U. 2017, poz. 1798) określają, że pomoc ta, obejmująca wsparcie uczniów m.in. w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, jest organizowana i udzielana we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.
- (K) Tylko w połowie badanych szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej wsparciem przez nauczycieli – doradców zawodowych czy też innych przedstawicieli grona pedagogicznego w zakresie doradztwa zawodowego objęto rodziców uczniów. Na pytanie o to, kogo wspierają doradcy w prowadzeniu działań z zakresu doradztwa zawodowego, w 98% wskazano na wychowawców klas, w dalszej kolejności na innych nauczycieli (89,8%), a w 39% na pracodawców.
Przepisy rozporządzenia (Dz.U. 2019, poz. 325.) nie przewidują wprost udziału rodziców w roli podmiotu objętego wsparciem doradcy. Zapis w § 4 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia (Dz.U. 2019, poz. 325) wskazuje, że program realizacji doradztwa zawodowego powinien określać podmioty, z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań doradczych, „z uwzględnieniem potrzeb uczniów, słuchaczy i rodziców oraz lokalnych lub regionalnych działań związanych z doradztwem zawodowym”. Interpretacja tego zapisu jest jednak dość ogólna i nie precyzuje szczegółowo, jakie konkretnie działania wobec rodziców mają być podejmowane. Przepis nie zawiera katalogu obowiązkowych form współpracy z rodzicami ani konkretnych metod ich zaangażowania.
- (K) Podjęcie współpracy z pracodawcami, szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe czy też centrami dla odpowiednio 32%, 22% oraz 39% szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej.
- (U) Ponad połowa badanych wskazała, że w trakcie zajęć z doradztwa zawodowego miała okazję spotkać się z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych. Na niskim poziomie są kontakty uczniów (ok 14% badanych) z pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej czy z pracodawcami (1/5 respondentów). 22% uczniów klas 8 szkół podstawowych przekonuje, że z nikim nie spotkali się podczas doradztwa zawodowego w swoich szkołach

---

⁸ Nie jest jasny związek ww. wniosku z kolejnym przedstawionym w raporcie podsumowaniem – dot. Informacji, że doradztwo zawodowe realizowane na zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest realizowane tylko w około połowie badanych szkół podstawowych.

Efekty realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego:

- (U) 56% ankietowanych uczniów twierdzi, że udział w zajęciach z doradztwa zawodowego umożliwił im lepsze poznanie samego siebie. Pozostali (44%) nie obserwują ww. efektu.
- (U) Zdecydowana większość respondentów (80%) jest przekonana, że zajęcia z doradztwa zawodowego w szkole są potrzebne. Ponad połowa z tych uczniów, którzy nie widzą potrzeby udziału w doradztwie zawodowym, swoją opinię opierała na dotychczasowych negatywnych odczuciach i doświadczeniach z udziału w tego typu zajęciach.
- (U) Z opinii uczniów wynika, że najbardziej skutecznym sposobem poznania własnych predyspozycji i zainteresowań w ramach doradztwa zawodowego było zdobywanie wiedzy o świecie zawodów, przy czym jednocześnie tylko około jedna piąta uczniów deklaruwała udział w tego typu zajęciach.
- Przydatność zajęć z doradztwa zawodowego doceniło nieznacznie więcej dziewcząt niż chłopców, odpowiednio 83% i 76%.
- Uczniowie, którzy nie dostrzegali wpływu zajęć na poznanie siebie, wskazywali również brak ich znaczenia w planowaniu kariery. Podobnie wysoki związek odnotowano pomiędzy pytaniem o planowanie przyszłości zawodowej a możliwością zapoznania się ze światem zawodów na zajęciach z doradztwa.

Potrzeby uczniów w obszarze doradztwa zawodowego oraz deklarowane plany edukacyjno-zawodowe:

- (U) Spośród uczniów klas 8 szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej, którzy dokonali wyboru szkoły ponadpodstawowej (88%), prawie 46% z nich wybrało technikum, a niewiele mniej bo około 40% liceum ogólnokształcące. Najmniejszym zainteresowaniem uczniów szkół podstawowych cieszyły się branżowe szkoły I stopnia (ok 14% wskazań)⁹.
- (U) Uczniowie klas VIII wskazali, że w wyborze dalszej ścieżki kształcenia najczęściej wspierają ich rodzice – 40% badanych wskazało oboje rodziców, 21% matkę, a 4% ojca (łącznie ponad 65%). Jednocześnie około 14% uczniów deklaruje brak takiego wsparcia, natomiast doradca zawodowy jako główne źródło pomocy został wskazany jedynie przez około 7% respondentów.
- (K vs. U) Tylko 1,6% uczniów uważa, że ich wychowawca jest dla nich głównym wsparciem, podczas gdy 95% kadry uważa, że to wychowawcy pełnią tę rolę. Jeszcze gorzej wygląda to w przypadku nauczycieli innych przedmiotów. Tylko 0,6% uczniów uważa, że nauczyciele innych przedmiotów są ich głównym wsparciem, podczas gdy aż 85% kadry uważa, że to oni pełnią tę rolę. Na nauczyciela – doradcę zawodowego jako osobę głównie wspierającą uczniów przy podejmowaniu decyzji o wyborze dalszej ścieżki kształcenia wskazało około 6,6% uczniów, z czym zgadza się 29% kadry.

---

⁹ W dalszej części analizowanego raportu wkraść się błąd, gdyż na s. 80 widnieje wskazany wyżej odsetek uczniów zainteresowanych szkolnictwem zawodowym (ok 14%), a zaledwie dwie strony dalej (s.82) czytamy: „...około 60% uczniów klas 8 szkół podstawowych w Wielkopolsce Wschodniej wybiera szkoły zawodowe...” Wydaje się to błędną interpretacją odpowiedzi na pytanie w ankiecie „Czy wybrałeś zawód, jakiego chcesz się uczyć?” -> pojęcie „zawód” nie odnosi się wyłącznie do profesji związanej z ukończeniem szkoły zawodowej.

- (U) Z opinii uczniów 8 klas szkół podstawowych z Wielkopolski Wschodniej wynika, że nie są oni zainteresowani spotkaniami z kadrami uczelni wyższej. Na tym etapie koncentrują się głównie na wyborze szkoły ponadpodstawowej, tak więc 4-5-letnia perspektywa czasowa jest dla nich dość oddalona w czasie.
- Z przeprowadzonej przez autorów raportu analizy współzależności wynika, że chłopcy zdecydowanie częściej wybierają technikum, natomiast dziewczęta licea ogólnokształcące. Jeszcze wyraźniejsza różnica jest widoczna w przypadku szkół branżowych I stopnia. Szkołą taką wybrało 20% chłopców i tylko 7% dziewcząt.

Potrzeby kadry w zakresie poprawy systemu doradztwa zawodowego w szkołach:

- (K) Prawie 75% badanych w wysokim stopniu zainteresowana byłaby organizacją zajęć pokazowych z grupowego doradztwa zawodowego oraz organizacją spotkań i zajęć doradczych z pracodawcami i u pracodawców. Kolejnym działaniem o wysokim stopniu zainteresowania (ponad 60% badanych) byłoby opracowanie poradników dla wychowawców/nauczycieli, uczniów i rodziców dotyczących indywidualnego planu edukacyjno-zawodowego dla uczniów.
- (K) 70% szkół wskazuje na chęć utworzenia wydzielonego pomieszczenia do realizacji doradztwa zawodowego, natomiast 30% nie rozważa takiej możliwości. Jednocześnie 75–80% szkół zgłasza potrzebę doposażenia w pomoce dydaktyczne (np. filmy o zawodach, materiały o planowaniu kariery, testy kompetencji, oprogramowanie, prezentacje). Mniejsze zapotrzebowanie dotyczy sprzętu technicznego, ponieważ szkoły są już w dużej mierze w niego wyposażone; większe potrzeby dotyczą materiałów merytorycznych.
- (K) Respondenci deklarują wysokie zainteresowanie (ponad 70% wskazań) podniesieniem własnych kompetencji w zakresie umiejętności i kompetencji przyszłości. Najmniejszy zaś odsetek wskazań o wysokim zainteresowaniu otrzymały tematy: system kształcenia zawodowego w Polsce (36%), opracowywanie autorskich programów doradztwa zawodowego (32%).

Ewaluacja działań doradczych realizowanych w środowisku szkolnym.

- (K) W co 4 ankietowanej szkole nie jest prowadzona ewaluacja doradztwa zawodowego. W 22% prowadzona jest raz na cykl kształcenia, a w 53% każdego roku.
 Od strony nadzoru prawnego doradztwo zawodowe jest kontrolowane zarówno przez dyrektora szkoły, który zgodnie z ustawą Prawo oświatowe z 2016 r. sprawuje nadzór pedagogiczny nad realizacją zadań szkoły, jak i przez organ nadzoru pedagogicznego – kuratora oświaty. Dyrektor szkoły ma obowiązek monitorowania realizacji programów edukacyjnych, w tym działań doradczych, a organ nadzoru pedagogicznego sprawuje kontrolę zgodności działań szkoły z przepisami prawa oświatowego.

III.2. Rekomendacje dotyczące rozwiązań merytorycznych i wdrożeniowych – zestawienie tabelaryczne z wnioskami

Poniższa tabela zawiera zestawienie kluczowych wniosków wraz z przyporządkowanymi im rekomendacjami. Struktura opracowania, podobnie jak wcześniejszy rozdział, została uporządkowana według obszarów tematycznych wyodrębnionych na podstawie analizy materiału źródłowego. Należy jednak zaznaczyć, że pojedyncze wnioski badawcze zostały powtórnie przeanalizowane a następnie sklasyfikowane w szersze kategorie, którym towarzyszy zestaw powiązanych, często zazębiających się rekomendacji. W ostatniej kolumnie wskazano kluczowych adresatów każdej z rekomendacji.

Znaczna część rekomendacji przedstawionych w tabeli odzwierciedla zmiany w Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniającym rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2026, poz. 73), które wejdzie w życie 1 września 2026 r. Analizowany raport opiera się na przepisach tego rozporządzenia z 2019 roku (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego, Dz.U. 2019, poz. 325), w których niektóre istotne kwestie nie były ujęte, a realizacja tych uwzględnionych w praktyce okazała się często mniej efektywna niż przewidywała teoria.

Nr	WNIOSKI	REKOMENDACJE	ADRESACI
OBSZAR BADAWCZY: PLANOWANIE I ORGANIZACJA DORADZTWA ZAWODOWEGO W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH ORAZ OSOBY ZAANGAŻOWANE W JEGO REALIZACJĘ.			
1.	<p>Wyniki analizy wskazują <u>na niewystarczającą świadomość różnicy pomiędzy Wewnątrzszkolnym Systemem Doradztwa Zawodowego a rocznym programem realizacji doradztwa zawodowego</u> wśród ankietowanych placówek. W praktyce oba te narzędzia bywają traktowane zamiennie lub sprowadzane do formalnego obowiązku dokumentacyjnego, co ogranicza ich rzeczywistą funkcję organizującą działania szkoły.</p>	<p>R1 [legislacyjna, organizacyjna]</p> <p>W celu zwiększenia skuteczności doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych, zaleca się <u>dalsze doprecyzowanie, a następnie masowe upowszechnienie ogólnopolskich ram organizacyjno-metodycznych doradztwa zawodowego</u>, obejmujących m.in. minimalny zakres działań, rekomendowane narzędzia diagnostyczne czy <u>obowiązkowe elementy porównywalne między szkołami</u>.</p> <p>Ramy te powinny być przyjmowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w formie nowelizacji rozporządzenia lub wytycznych, a ich realizacja koordynowana przez dyrektorów szkół, z nadzorem kuratoriów oświaty.</p> <p>Celem jest tu też <u>wyraźne odróżnienie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego od rocznego programu realizacji doradztwa zawodowego</u>, tak aby oba narzędzia pełniły funkcję praktyczną, a nie ograniczały się do formalnego obowiązku dokumentacyjnego.</p>	<p>Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Kuratoria oświaty, Dyrekcja szkół, Doradcy zawodowi, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej, Wychowawcy, Nauczyciele przedmiotów ogólnych.</p>

2.	<p>Doradztwo zawodowe, w przypadku badanych placówek, <u>nie jest postrzegane jako priorytetowe zadanie instytucji edukacyjnej, integrujące wysiłki całej kadry pedagogicznej</u>. Tymczasem jego założeniem jest wspieranie ucznia w przygotowaniu do świadomego wejścia w świat edukacji i pracy, a więc realizacja jednej z podstawowych funkcji szkoły.</p>	<p>R2. [organizacyjna] Zaleca się podniesienie rangi doradztwa zawodowego w szkołach poprzez systematyczne <u>uświadamianie uczniów, rodziców i kadry pedagogicznej</u> o jego roli w przygotowaniu do świadomego wejścia w świat edukacji i pracy. Działania te powinny być realizowane w ramach rocznego programu doradztwa zawodowego, zawierającego szczegółowy zakres działań, z <u>jasnym podziałem odpowiedzialności pomiędzy doradcę zawodowego, wychowawców i innych nauczycieli</u>. Zajęcia prowadzone przez doradcę zawodowego powinny być <u>umocowane w planie lekcji w cyklu tygodniowym</u>, przy czym należy unikać ich organizowania na pierwszej lub ostatniej lekcji.</p> <p>R3. [legislacyjna] W celu wzmocnienia funkcji doradztwa zawodowego jako narzędzia wspierającego świadome planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej uczniów, rekomenduje się <u>wprowadzenie do przepisów obowiązku systemowego wspierania uczniów w opracowywaniu indywidualnych pisemnych planów rozwoju zawodowego jako mierzalnego efektu działań doradczych</u>. Obowiązek ten powinien zostać przyjęty w ustawie – Prawo oświatowe poprzez doprecyzowanie, że działania doradcze obejmują wsparcie w tworzeniu indywidualnych, pisemnych planów rozwoju zawodowego, uwzględniających diagnozę zasobów ucznia, jego cele oraz harmonogram działań lub w rozporządzeniu MEN w sprawie doradztwa zawodowego jako element obowiązkowego programu realizacji doradztwa zawodowego, który szkoła ma wspierać, <u>określając minimalne wymagania dotyczące treści i formy tych planów</u>.</p>	<p>Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Kuratoria oświaty, Dyrekcja szkół, Doradcy zawodowi, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej, Wychowawcy, Nauczyciele przedmiotów ogólnych.</p>
----	---	--	---

3.	<p>Choć większość szkół deklaruje uwzględnianie w programach realizacji doradztwa zawodowego elementów wymaganych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego, to jednak stopień ich uwzględnienia jest zróżnicowany i <u>w wielu przypadkach nie obejmuje wszystkich komponentów przewidzianych w przepisach.</u></p>	<p>R4 [legislacyjna]</p> <p>Rekomenduje się <u>doprecyzowanie (uszczegółowienie) wymagań dotyczących rocznego programu realizacji doradztwa zawodowego w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej m.in. poprzez:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obowiązek szczegółowego określenia działań – realizowany w szkole program powinien wskazywać, na czym polega każda aktywność doradcza, np. w przypadku diagnozy mocnych stron i predyspozycji uczniów powinien wskazywać na konkretne narzędzia i sposób prowadzenia zajęć w danym roku szkolnym; • przypisanie działań do konkretnych zajęć lub lekcji – każda aktywność powinna mieć jasno określone miejsce w planie tygodniowym, miesięcznym lub rocznym; • wskazanie partnerów współpracy – zamiast ogólnego zapisu o „podmiotach zewnętrznych” program powinien wymieniać konkretne instytucje, np. konkretnych lokalnych pracodawców (wskazani z nazwy). 	<p>Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Kuratoria oświaty, Dyrekcja szkół, Doradcy zawodowi, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej, Wychowawcy, Nauczyciele przedmiotów ogólnych</p>
4.	<p>Chociaż w realizację doradztwa zawodowego w badanych szkołach włączani są różni nauczyciele, w tym wychowawcy i nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, to <u>wciąż istotna część kadry – zwłaszcza wychowawców – nie uczestniczy bezpośrednio w tych działaniach, co świadczy o niepełnym wykorzystaniu potencjału całego zespołu</u></p>	<p>R5. [organizacyjna]</p> <p><u>Wychowawcy, planując tematy zajęć na dany rok szkolny, powinni zostać zobligowani przez dyrekcję do uwzględniania zagadnień związanych z doradztwem zawodowym. Ponadto, do obowiązku wychowawców należeć powinna organizacja (we współpracy z kadrami psychologiczno-pedagogicznymi) działań skierowanych do rodziców (spotkanie rodziców z doradcą zawodowym, prowadzenie warsztatów dotyczących wspierania kompetencji uczniów, przekazywanie informacji zawodoznawczych itp.).</u></p>	<p>Dyrekcja Wychowawcy Kadra psychologiczno-pedagogiczna Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego; Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli Ośrodek Rozwoju Edukacji, Rodzice.</p>

	pedagogicznego w realizacji doradztwa zawodowego		
5.	Mimo że w większości badanych szkół stanowisko doradcy zawodowego jest obsadzone w pełnym wymiarze etatu, <u>funkcja ta najczęściej łączona jest z nauczaniem innych przedmiotów – co oznacza, że model zakładający wyodrębnienie doradcy jako odrębnego specjalisty realizującego wyłącznie zadania z zakresu doradztwa zawodowego występuje jedynie sporadycznie</u>	<p>R6. [legislacyjna, finansowa]</p> <p>Rekomenduje się wprowadzenie przepisu w ustawie (Prawo Oświatowe) lub rozporządzeniu Ministra Edukacji, który określi <u>minimalny wymiar etatu doradcy zawodowego w szkole (np. co najmniej 0,5 etatu w szkole podstawowej powyżej określonej liczby uczniów)</u> oraz jednoznaczny zakaz realizowania obowiązków doradztwa zawodowego wyłącznie poprzez zastępstwa na innych przedmiotach, co zapewni większą profesjonalizację i ciągłość wsparcia dla uczniów.</p> <p>KONTEKST:</p> <p>W wyniku Ustawy z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw doradca zawodowy formalnie stał się nauczycielem specjalistą. Zakłada się, że zmiana ta wpłynie na sposób zatrudniania doradców, wliczanie do etatów specjalistycznych oraz ujęcie ich godzin pracy w kalkulacji norm zatrudnienia.</p>	Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kuratoria oświaty, Dyrekcja szkół, Doradcy zawodowi, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej,

OBSZAR BADAWCZY: FORMY DZIAŁAŃ DORADCZYCH PODEJMOWANE NA RZECZ UCZNIÓW

6.	Zestawienie odpowiedzi kadry pedagogicznej i uczniów wskazuje na <u>wyraźną rozbieżność w postrzeganiu zakresu realizowanych działań doradczych, co może świadczyć o formalnym ujmowaniu części aktywności w dokumentacji szkolnej przy jednocześnie ograniczonej percepcji lub rzeczywistym udziale uczniów w tych działaniach.</u>	<p>R7 [organizacyjna]</p> <p><u>Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie realizacji doradztwa zawodowego powinno być koordynowane centralnie przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który mógłby opracowywać wytyczne, przykłady wzorcowych programów i narzędzia dydaktyczne dostępne dla wszystkich szkół.</u></p> <p><u>Wsparcie w regionach powinny zapewniać kuratoria oświaty poprzez doradztwo merytoryczne oraz monitorowanie wdrażania zaleceń.</u></p> <p><u>Dyrekcje szkół powinny natomiast zapewnić, że w praktyce działania doradcze są realizowane zgodnie z opracowanym WSDZ i programem rocznym (m.in. zajęcia grupowe, wykorzystanie metod aktywizujących, równomierne rozłożenie godzin doradztwa w klasach VII–VIII, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi analitycznych rynku pracy) przy jednoczesnym systematycznym monitorowaniu i ewaluacji ich efektywności wewnątrznie wśród nauczycieli i doradców zawodowych.</u></p>	<p>Ośrodek Rozwoju Edukacji Kuratoria oświaty Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego; Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli Dyrekcja szkół Doradcy zawodowi Wychowawcy Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej,</p>
7.	W większości badanych szkół doradztwo zawodowe realizowane jest zarówno w formie grupowej, jak i indywidualnej, co odpowiada założeniom systemowym, aczkolwiek <u>w części placówek występują odstępstwa od tych zasad, polegające m.in. na braku zajęć grupowych lub kumulowaniu godzin doradztwa w jednej klasie, co pozostaje niezgodne z ramowym planem nauczania.</u>	<p>KONTEKST:</p> <p><u>Nowelizacja rozporządzenia przewiduje uwzględnienie w procesie doradczym wykorzystania narzędzi analitycznych dotyczących rynku pracy, w tym prognoz zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego ogłaszanych corocznie przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, prognoz prowadzonych na zlecenie ministra do spraw pracy, a także wyników monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych.</u></p>	

OBSZAR BADAWCZY: WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z INSTYTUCJAMI I PODMIOTAMI WSPIERAJĄCYMI DORADZTWO ZAWODOWE

8.	<p>Wyniki wskazują, że w części ankietowanych szkół <u>doradztwo zawodowe realizowane jest w ograniczonej współpracy z rodzicami i podmiotami zewnętrznymi.</u></p> <p>Ograniczony zakres tej współpracy znajduje odzwierciedlenie w doświadczeniach uczniów, z których znaczna część deklaruje brak bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami tych środowisk w trakcie zajęć doradczych.</p>	<p>R8. [legislacyjna, organizacyjna]</p> <p>Rekomenduje się <u>obligatoryjne uwzględnienie przez szkoły współpracy z partnerami zewnętrznymi</u>, w tym regionalnymi podmiotami rynku pracy oraz branżowymi centrami umiejętności na drodze nowelizacji rozporządzenia MEN.</p> <p>KONTEKST:</p> <p>Nowelizacja rozporządzenia o doradztwie zawodowym formalnie rozszerza obowiązki szkoły w zakresie współpracy z partnerami zewnętrznymi, w tym lokalnymi lub regionalnymi podmiotami rynku pracy. Tym samym szkoła będzie zobowiązana do uwzględnienia we współpracy tych partnerów, co wcześniej było jedynie rekomendowane lub możliwe do realizacji w ramach zasad dobrej praktyki szkolnej. Ponadto nowelizacja rozporządzenia wprowadza branżowe centra umiejętności jako nowy element systemu doradztwa zawodowego, wzmacniający wsparcie szkół. Placówki te łączą funkcje edukacyjne, rozwojowe i doradcze oraz stanowią miejsce zdobywania przez uczniów praktycznych doświadczeń i kompetencji przydatnych na rynku pracy (Dz.U. z 2026 r. poz. 73, § 1 pkt 1 – wszedł w życie w styczniu 2026)</p> <p>R9. [legislacyjna, organizacyjna]</p> <p>Konieczne jest <u>włączenie rodziców w proces doradztwa zawodowego realizowany w szkołach poprzez katalogu obowiązkowych form współpracy z rodzicami i wykaz konkretnych metod ich zaangażowania</u> (w formie nowelizacji rozporządzenia MEN)</p> <p>KONTEKST: Nowelizacja rozporządzenia z 2026 roku wprowadza możliwość organizowania warsztatów oraz wydarzeń wspierających planowanie ścieżki kariery, w których aktywnie będą uczestniczyć rodzice. Niemniej zaprezentowany w dokumencie katalog form i zakresu współpracy jest wciąż na zbyt ogólnym poziomie.</p>	<p>Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Kuratoria oświaty, Dyrekcja szkół, Doradcy zawodowi, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej, Wychowawcy, Nauczyciele przedmiotów ogólnych Branżowe centra umiejętności Urzędy Pracy Ochotnicze Hufce Pracy Rodzice</p>
----	---	---	--

OBSZAR BADAWCZY: EFEKTY REALIZACJI DZIAŁAŃ Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO

<p>9.</p>	<p>Z badania wynika, że <u>negatywne doświadczenia części uczniów z dotychczasowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego wpływają bezpośrednio na ich niską ocenę potrzeby udziału w takich zajęciach w przyszłości</u>. Niechęć pogłębia fakt, że <u>najbardziej wartościowe – w ich opinii – działania związane z poznawaniem świata zawodów</u> były dostępne w ramach zajęć szkolnych jedynie dla niewielkiej części ankietowanych.</p>	<p>R.10 [merytoryczna] Zaleca się, aby <u>doradcy zawodowi systematycznie podnosili swoje kompetencje w zakresie aktywizujących metod pracy</u> (projekty, warsztaty, autoprezentacja, wykorzystanie nowoczesnych technologii), co zwiększy rozpoznawalność i atrakcyjność zajęć doradczych dla uczniów. Proces doskonalenia zawodowego powinien być koordynowany przez dyrekcję szkoły oraz wspierany przez ogólnopolskie programy doskonalenia nauczycieli realizowane przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, przy monitorowaniu efektów przez kuratoria oświaty.</p> <p>R.11 [legislacyjna] Konieczna jest <u>aktualizacja treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego w odniesieniu do dynamicznie zmieniających się form i wyzwań rynku pracy</u>.</p> <p>KONTEKST: W ramach nowelizacji rozporządzenia w 2026 roku, poddano aktualizacji treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego. Zostały one uzupełnione o tzw. kompetencje przyszłości, obejmujące umiejętności cyfrowe oraz rozpoznawanie wpływu nowych technologii, w tym sztucznej inteligencji na zmiany w zawodach i formach zatrudnienia. Ponadto, treści programowe zostają poszerzone o umiejętność porównywania własnych zasobów i preferencji z wymaganiami rynku pracy, oczekiwaniami pracodawców, umiejętność sporządzania i aktualizowania dokumentów aplikacyjnych, zgodnie z wymaganiami pracodawców, zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej, w szczególności poprzez symulacje rozmowy kwalifikacyjnej.</p> <p>R.12. [organizacyjna]</p>	<p>Ośrodki doskonalenia nauczycieli Ośrodek rozwoju edukacji Kuratoria oświaty Dyrekcja szkół Nauczyciele Wychowawcy Doradcy zawodowi Organizacje pracodawców Związki zawodowe nauczycieli Cechy rzemieślnicze oraz zrzeszenia rzemieślników Branżowe Centra umiejętności Lokalne przedsiębiorstwa i instytucje</p>
-----------	---	---	--

		Zaleca się <u>zaplanowanie i wprowadzanie już od najmłodszych klas szkoły podstawowej systematycznych wizyt uczniów w zakładach pracy, instytucjach i branżowych centrach umiejętności</u> . Należy mieć na względzie, że takie wizyty stanowią formę nauki przez doświadczenie – najskuteczniejszą metodę zapamiętywania i rozumienia funkcjonowania świata, ważną nie tylko w kontekście przyszłej kariery zawodowej, lecz także poznawania i rozumienia otoczenia (jak powstają produkty, jak świadczone są usługi, podstawy ekonomii i przedsiębiorczości, zrozumienie lokalnych tradycji, nauka wartości).	
OBSZAR BADAWCZY: POTRZEBY UCZNIÓW W OBSZARZE DORADZTWA ZAWODOWEGO ORAZ DEKLAROWANE PLANY EDUKACYJNO-ZAWODOWE			
10.	Wśród badanych uczniów klas VIII dominują wybory liceów ogólnokształcących i techników, przy czym <u>chłopcy częściej wybierają technikę, a dziewczęta licea, natomiast branżowe szkoły I stopnia cieszą się niewielkim zainteresowaniem, szczególnie wśród dziewcząt, co odzwierciedla szerszy problem niedoboru wykwalifikowanych specjalistów w zawodach rzemieślniczych i technicznych.</u>	R13 . [merytoryczna, organizacyjna] Zaleca się, aby dyrekcja szkoły wraz z doradcami zawodowymi, wychowawcami i nauczycielami prowadziła <u>skoordynowane działania mające na celu promocję kształcenia zawodowego oraz przygotowania do zdobycia stabilnego zawodu</u> . Działania te powinny obejmować: organizację warsztatów i dni otwartych w technikach i branżowych szkołach I stopnia, prezentacje zawodów w praktyce, spotkania z pracodawcami i przedstawicielami branż rzemieślniczych, przygotowanie materiałów informacyjnych (broszur, filmów, prezentacji), a także aktywne zachęcanie dziewcząt do wyboru kierunków tradycyjnie dominowanych przez mężczyzn, podkreślając perspektywy zawodowe i możliwości rozwoju w tych zawodach. KONTEKST: W nowelizacji rozporządzenia wpisana została m.in. prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, branżowe centra umiejętności oraz narzędzia informatyczne, takie jak Zintegrowana Platforma Edukacyjna i Infozawodowe.	Dyrekcja szkoły Nauczyciele przedmiotów ogólnych Wychowawcy Doradcy zawodowi Lokalna technika i szkoły branżowe Ochotnicze Hufce Pracy Branżowe Centra Umiejętności Cechy rzemieślnicze oraz zrzeszenia rzemieślników Lokalne przedsiębiorstwa i instytucje

11.	<p>Uzyskane wyniki wskazują na <u>wyraźną rozbieżność między postrzeganiem roli wsparcia w wyborze dalszej ścieżki kształcenia przez uczniów i kadre szkoły: uczniowie najczęściej polegają na rodzicach, natomiast znaczenie wychowawców, innych nauczycieli czy doradców zawodowych jest przez nich znacznie niżej oceniane niż przez samą kadre.</u></p>	<p>R14. [merytoryczna, organizacyjna] - paralelna do rekomendacji nr R9 Zaleca się <u>podnoszenie świadomości wychowawców klas w zakresie znaczenia współpracy z rodzicami w procesie doradztwa zawodowego</u>, m.in. poprzez organizację warsztatów dla rodziców, systematyczną komunikację za pośrednictwem dziennika elektronicznego, przygotowywanie i dystrybucję podręczników, broszur i materiałów informacyjnych oraz prowadzenie rozmów podczas spotkań z rodzicami w szkole, tak aby rodzice mogli aktywnie wspierać uczniów w wyborze dalszej ścieżki kształcenia.</p> <p>R15. [organizacyjna] Wskazane jest zwiększenie zaangażowania wychowawców w realizację doradztwa zawodowego poprzez <u>zapewnienie mechanizmów umożliwiających uczniom wnoszenie własnych potrzeb i sugestii do planu działań</u>, np. poprzez zapisanie w programie przestrzeni na indywidualne lub grupowe inicjatywy uczniów (rola samorządu uczniowskiego)</p>	<p>Dyrekcja szkół Wychowawcy Kadra psychologiczno-pedagogiczna Doradcy zawodowi Rodzice Ośrodki doskonalenia nauczycieli Ośrodek rozwoju edukacji Młodzieżowa Rada Miasta/ Młodzieżowy Sejmik Wojewódzki Samorząd uczniowski</p>
OBSZAR BADAWCZY: POTRZEBY KADRY W ZAKRESIE POPRAWY SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W SZKOŁACH			
12.	<p>Ankietowani przedstawiciele placówek szkolnych wykazują <u>duże zainteresowanie ofertą podniesienia kwalifikacji</u> z zakresu organizacji zajęć praktycznych z doradztwa zawodowego oraz spotkań z pracodawcami, <u>opracowywaniem poradników dla uczniów, rodziców i nauczycieli</u> i rozwojem własnej wiedzy i kompetencji.</p>	<p>R16 [merytoryczna] Konieczne jest wprowadzenie ogólnopolskiego <u>programu doskonalenia zawodowego nauczycieli-doradców zawodowych oraz rozwój sieci współpracy doradców zawodowych z całego kraju (wymiana doświadczeń)</u>.</p> <p>KONTEKST: Potrzeby w zakresie doskonalenia doradców zawodowych zostały uwzględnione w ogólnopolskim programie doskonalenia Nauczycieli – doradców zawodowych realizowany m przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej (Wydział Kształcenia Zawodowego i Doradztwa Zawodowego ORE), który został uruchomiony w październiku 2025 r. i obejmie doradców ze wszystkich województw. Działania Ośrodka Rozwoju</p>	<p>Ośrodek rozwoju edukacji Doradcy zawodowi Dyrekcja Organizacje pozarządowe</p>

		Edukacji w ramach programów doskonalenia doradców zawodowych sprzyjają tworzeniu sieci współpracy i wymiany doświadczeń, umożliwiając kontakt zarówno z innymi doradcami, jak i przedstawicielami instytucji zaangażowanych w proces doradztwa zawodowego.	
OBSZAR BADAWCZY:EWALUACJA DZIAŁAŃ DORADCZYCH REALIZOWANYCH W ŚRODOWISKU SZKOLNYM			
13.	Nieco ponad połowa ankietowanych szkół prowadzi ewaluację doradztwa zawodowego co roku, 1/5 placówek co cykl kształcenia, <u>a w co czwartej szkole takie działania w ogóle nie są realizowane.</u>	<p>R 17. [legislacyjna]</p> <p>W celu zapewnienia skuteczności i spójności realizacji programu doradztwa zawodowego <u>zaleca się wprowadzenie obowiązku regularnej, cyklicznej ewaluacji programu przez dyrektora szkoły, obejmującej weryfikację realizacji poszczególnych działań, metod i współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Dla wzmocnienia rzetelności ewaluacji, rekomenduje się także okresowe kontrole lub audyty zewnętrzne, prowadzone przez kuratorium oświaty w ramach nadzoru pedagogicznego, co pozwoli na obiektywną ocenę jakości doradztwa i umożliwi identyfikację obszarów wymagających poprawy. Takie rozwiązanie powinno zostać ujęte w aktach prawnych regulujących doradztwo zawodowe Rozporządzenie MEN z 20 stycznia 2026 r. np. dodając paragraf, który określałby sposób i rekomendowaną częstotliwość ewaluacji i elementy do monitorowania (np. liczba działań, udział uczniów, opinie uczniów, współpraca z rodzicami i podmiotami zewnętrznymi).</u></p> <p>KONTEKST: Realizacja doradztwa zawodowego, jako jednego z obszarów działania szkół i placówek, podlega ocenie oraz kontroli w trybie nadzoru pedagogicznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U z 2024 r. poz. 15).</p>	Ministerstwo Edukacji Narodowej Kuratoria oświaty Dyrektorzy szkół Doradcy zawodowi oraz szkolne zespoły doradztwa zawodowego